

ko imeli na steni, bo pa tudi zelo prikladen za žep. Ta koledar bo priložen dne 21. januarja tega leta.

*

Kako je prišel krompir do nas.

Okoli leta 1743 je vladala v Srednji Evropi velika lakota. Nekemu mestecu, kjer je bil glad najbolj občuten, je kralj poslal dar, ki je bil tedaj v deželi popolnoma neznan. Velik tovorni voz, poln krompirja, je dospel na trg sredi mesteca in občinski slugi so razglasili, naj se vsi posestniki vrtov javijo določenega dne na občinskem uradu; kralj jim je namenil posebno dobroto.

Občinski svetovalci so pokazali zbrani množici novi sad, kakršnega dotlej še ni videl nihče. Prečitali so ljudem tudi obsežno navodilo, kako je treba krompir saditi, ga oskrbovati, kako kuhati in pripravljati. V tistem vrvežu ni nihče prav pazil na to, kar so čitali. Ljudje so toliko hvalisani krompir začuden jemali v roke, vohali so, poskušali in lizali. Sosed je ponujal sosedu. Vsi so zmajevali z glavami. Prelomili so krompir in ga vrgli psom. A ti so ga malo povohali in zopet pustili. S tem je bila sodba gotova. »Tele stvari«, so rekli ljudje, »nimajo vonja, ne okusa in niti psi jih ne marajo. Kaj je nam z njimi pomagano?« Splošno so mislili, da rase tak sad na drevju, s kate-rega ga je treba stresti, ko dozori.

Kraljev dar so torej porazdelili med posestnike vrtov. Skoro nihče ni razumel navodila, kako bi bilo treba krompir gojiti. Kdor torej ni dobljenega krompirja v svoje razočaranje vrgel na smetišče, je pač pri sajenju postal kolikor mogoče narobe. Nekateri ljudje so vtaknili krompir tuhtam v zemljo, pa se niso dalje zanj brigali. Drugi so mislili, da bo bolje, če spravijo ves krompir na kup ter ga samo malo pokrijejo z zemljo.

Občinski svetovalci so tudi izvedeli, da je mnogo ljudi kar zavrglo, ne da bi ga sploh bili spravili v zemljo. Zato so morali občinski slugi v poletnih mesecih hoditi po vrtovih in vsakdo je bil kaznovan, ki se ni hotel pečati z novim sadom. To je bilo zopet zabavljajna in vrišča, in krompirju ni baš naklonilo mnogo prijateljev.

Drugo leto je kralj ponovil svojo pošiljatev. Ali sedaj so postopali bolj pametno. Kralj je bil poslal vrtnarja, ki je natančno vedel, kako je treba ravnati s krompirjem in ta je ljudi učil pri praktičnem delu. Tako je prišel krompir do veljave in je od tiste dobe prepričan, da bi se bila lakota tako na splošno in močno razširila.

kot samostojno glasilo, ker je list tako za prosep sadjarstva in vrtnarstva, kakor tudi za obstoj sadjarskih društev neobhodno potreben.

Kmetijska podružnica Sv. Krištof pri Laškem. Vsem posestnikom iz občine Sv. Krištof se naznanja, da znaša članarina za Kmetijsko podružnico za leto 1931 še vedno 20 Din kot dosedaj, ker plača razliko za vsakega člana podružnica iz lastnih sredstev. Člani bodo imeli sledeče ugodnosti: 1. Vsak član dobi brezplačno eno jablano prve vrste, vrednost 15 Din. 2. Dobival bo vsak povečanega »Kmetovalca«. 3. Dobi vsak član podporo za slučaj poginule živine ali svinje, glasom pravilnika. 4. Dobavljal se bode umetni gnoj po znižani ceni. 5. Svinje se bodo cepile dvakrat na leto po polovični ceni itd. Podružnica poziva vse posestnike iz občine Sv. Krištof, da pristopijo kot člani k podružnici že iz lastnih interesov, ker ugodnosti, ki se sedaj nudijo, člani do sedaj še niso bili deležni. Kdor hoče biti član podružnice, se naj prijavi in plača članarino po 20 Din vsaj do 15. januarja 1931 pri enem izmed sledečih zaupnikov: Goter Fr., Tremerje; Zupan Jožef, Debro; Senica Franc, Malič; Kajtna Jože, Slivno; Juteršek Matevž in Jančič Ludvik, Spodnja Rečica; Šergan N. in Lah Franc, Zgornja Rečica; Kurnik Blaž, Govce; Koblič Alojz, Kuretno; Trbovc Jožef, Sv. Krištof; Kačič Luka, Strmca; Kapla Jože, Trnovo; Knez Janez, Sevece; Dernovšek Fran, Sv. Marjeta; Senica Ivan, Sv. Marjeta; Privšek Ivan, Ogače; Selič Anton, Jesenoravno; Grešak Rudolf, Brezno; Povše Martin, Belovo; Knez Martin, Sv. Jedert in Šunter Franc, Trnov hrib. — Odbor Kmetijske podružnice Sv. Krištof.

Koliko dobi kmet za svoje pridelke od prodajnih cen. Danska je, kakor že znano, dežela, v kateri je kmetijsko združništvo najbolj razvito, zlasti še združništvo za prodajo kmetijskih pridelkov. V Zedinjenih državah Sev. Amerike pa je združništvo med kmetovalci še prav malo razširjeno. Iz tega razloga je zelo zanimivo primerjati, koliko dobi kmetovalec od detajlnih prodajnih cen na Danskem in koliko v Zedinjenih državah Severne Amerike, oziroma koliko se prime posredovalcev med producenti in konsument.

V Zedinjenih državah dobi kmetovalec od prodajnih cen, ki jih plača konsument: 30% nadrobne prodajne cene za zelenjavo, krmila, sadeže in blago, ki se rado skvari, 40% za mleko, 45% za perutnino, 55% za živino, 69% za jajca, 75% za maslo. Na Danskem dobi kmetovalci: 90% nadrobne prodajne cene za maslo, ki se prodaja doma na Danskem, 85% za maslo, ki se prodaja na Angleškem, 70% za svinjsko meso, ki se prodaja doma, 73% za svinjsko meso, ki se prodaja na Angleškem, 78% za jajca, ki se prodajajo na Danskem, 68% za jajca, ki se prodajajo na Angleškem. Kakor se vidi, je razlika zelo velika. Da prodajajo danski kmetje tako ugodno, je pripisovati okolnosti, da je njihova samopomoč tako razvita in da so znali prodajanje kmetijskih pridelkov obdržati v svoji roki.

Rusko blago na svetovnih tržiščih.

Ko je v Rusiji zavladovala pred 13 leti boljševiška revolucija, je Rusija izgubila za svetovno gospodarstvo kot izvozna država skoro vsak pomen. Kmetijska produkcija v Rusiji je vsled posledic revolucije tako padla, da je bila krita komaj domača potreba, za izvoz ni ostalo ničesar. Sedaj pa je nastal v tem oziru velik preobrat. Sovjetska Rusija je pričela v veliki množini izvažati žito in les, vse to z namenom, da zanese nered na svetovna tržišča. Pri izvozu se namreč poslužuje dumpinga, to je: prodaja blago po nižjih cenah kot pa so produkcijske. Na ta način seveda druge države s svojimi pridelki ne morejo konkurirati. Velik padec cen žita, ki se je pojavil na ameriških tržiščih, je v veliki meri posledica sovjetskega dumpinga. Ameriški pridelovalci žita svojega blaga ne morejo spraviti več v denar po cenah, ki bi vsaj krile njihove produkcijske stroške. Tudi v svetovni lesni trgovini se opaža konkurenca ruskega lesa. Naša lesna trgovina se nahaja že v krizi in eden izmed vzrokov te krize je huda sovjetska konkurenca. Nekateri države so že podvzele korake, da popolnoma onemogočijo sovjetsko konkuren-

Vas v Birmi v Indiji, kjer je sedaj ognjišče upora proti Angležem.

ZA
GOSPODARJE

Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Celju je dne 28. decembra na svojem rednem letnem občnem zboru soglasno sklenila, da se glasilo »Sadjar in vrtnar« še nadalje izdaja

co in verjetno je, da se bodo tudi ostale države skušale braniti posledic konkurence z zvišanjem carinskih tarif za rusko blago.

*

Važna gospodarska zborovanja.

V Beogradu sta se vršili dve važni gospodarski seji:

1. Vinska sekcija privilegirane delniške družbe za izvoz je imela sejo glede izvoza vina. Sprejeti so bili posebni sklepi z ozirom na poslednje znižanje trošarine od 1 Din na 80 par. Finančni Minister je sprejel posebno odposlanstvo, ki ga je naprosilo, da se to znižanje ne nanaša tudi na zaključene in plačane kupčije. Iz dravske banovine je bil navzoč član glavnega odbora g. Robert Košar.

2. V trgovinski zbornici je bil izredni občni zbor Glavne zveze vinogradnikov in sadjarjev kraljevine Jugoslavije, ki je razpravljal o novi vinski trošarini in o proračunu za leto 1931 ter o drugih tekočih zadevah. Sprejeti so bili razni predlogi, ki so jih stavili slovenski vinogradniki in ki se bodo predložili merodajnim činiteljem v odobritev, kakor n. pr.:

Dve glavni izvozni zadrugi.

Splošna svetovna gospodarska kriza ima svoj začetek in svoj višek v kmetijski krizi in je v nekaterih panogah uničujoče zadela naše kmetijstvo. Da bo izvoz kmetijskih pridelkov tudi za malo kmetijstvo uspešen, naj se združi v združništvu. Zato prosimo vlado, da nudi našim zadrugam, ki se pečajo z izvozom kmetijskih pridelkov, največjo podporo, posebno glede investicij in potrebne propagande v zunanjem svetu. Važen ventil za izvoz našega blaga je ob severni meji države ležeči Maribor, kjer skrbi izvozna zadruga jugoslovanskih vin — Osrednja štajerska vinarska zadruga in Štajerska sadjarska zadruga za zbiranje in odtok kmetijskega blaga v sosedne države, kot v Avstrijo, Nemčijo, Čehoslovaško, Poljsko, Švico itd. Te zadruge so iz lastnih sredstev in s pomočjo domačega denarnega združništva investirale precejšnje svote za nabavo sodov ter kletarskih potrebščin, kleti in preš, zabojev itd., manjkajo pa jim za nadaljni razmah in posebno še v propagandne svrhe nadaljna sredstva in zato so nujno potrebne vladne podpore.

Izvozna zadruga jugoslovanskih vin ima n. pr. v bližini Gradca (Nemška Avstrija) lastno, veliko in lepo opremljeno klet, kjer leži sedaj okrog osem vagonov vina iz cele države. Nad 1000 hl vina se je že prodalo.

Osrednja štajerska vinarska zadruga ima v najemu klet, ki drži okrog 3 tisoč hl in bo imela letos okrog 5000 hl prometa z večinoma kmetijskim blagom.

Štajerska sadjarska zadruga

je v letu 1930 izvozila 380 vagonov sadja, večinoma jabolk, 7 vagonov sliv, 15 vagonov tudi iz Srbije. Nabavila si je skoraj 10.000 zabojev: jugoslovanskih in ameri-

skih in ameriškanih. Uporaba zabojev je omogočila boljše sortiranje sadja, in na ta način se je sadje lažje nepoškodovano spravilo od sadjarja v vagone in na inozemski trg. To je še le majhen začetek zboljšanja pri vnovčenju sadja, ni pa še s tem vse doseženo.

Letos je bilo sicer velike povpraševanje po jugoslovanskem sadju. Žal, da še pri nas sadna trgovina ni urejena tako, kakor bi morala biti, kakor to želijo inozemski odjemalci. Potrebno je na vsak način, da vlada v dobi sadne sezone v tem oziru vse potrebno ukrene. Na eni strani je potrebno, da izda vlada poseben pravilnik za pospeševanje sadne trgovine, da se vrši nakladalna in izvozna kontrola, da se prepove sadna trgovina nereelnim, nepoklicanim in nekvalificiranim osebam, ki neizmerno škodujejo dobremu razvoju naše sadne trgovine. Na vsak način je nujno potrebna standarizacija v sadni trgovini: strogo sortiranje po velikosti, sortah in kvalitetah. V ta namen pa je potrebno dobro izšolano, strokovno osebje, ki si ga zadruga poskuša pridobiti, a to pa stane veliko denarja. V ta namen potrebuje zadruga nujno izdatno podporo, ker ona izvršuje to delo ne v lastnem, ampak v javnem interesu države in javnega gospodarstva.

Letos je izvozila zadruga za 13 milijonov Din blaga v inozemstvo in s tem povzročila dotok tuje valute in povišala kupno moč sadjarjev. Na drugi strani pa je započela akcijo za pravilno gnojenje in smotreno pokončevanje sadnih škodljivcev. V tej smeri se mora akcija pridno in splošno nadaljevati, dokler ne bomo dosegli takega uspeha, da bode naše sadje moglo konkurirati vsakemu inozemskemu.

Te zadruge se vodijo vestno, strokovno in bodo imele najlepšo bodočnost, ako jim vlada ne bo odrekla potrebne pomoči.

Predlog je bil soglasno sprejet in savez bo v tem smislu posredoval pri Izvojni akcijski družbi glede podpore.

*

Fr. Wernig:

Za zboljšanje marijadvorske živine.

Naša živina je uživala nekoč zneten in prav pomemben sloves. Ne samo kot vprežna živina in klavno blago, ampak celo kot plemenska živina. Saj se je marijadvorce upeljalo nekoč — tako so mi pripovedovali — za osveženje krvi celo v Belo krajino. Pa tudi v nekdanji Sp. Štajerski so po uplivu gospodov Jelovška in inž. Zidanška prodirali marijadvorci vedno dalje. Kaj je potem ustavilo nadaljnje zmagovito prodiranje te pasme?

Mogoče slaba kakovost, slaba mlečnost? Ne eno in ne drugo, ampak krive so bile le nepovoljne poveljne razmere in pomanjkanje podrobnega dela, katerega je dandanes treba za vsako povzdigo in tudi za ohranitev gotovega kakovostnega plemenskega blaga. Sicer so odlični strokovnjaki mno-

go in dobro pridigovali in priporočali ljudstvu, vendar predavanje je takšna posebna stvar.

Ljudje pridejo, poslušajo in se mogoče tudi lepo zahvalijo za lepo predavanje, pa največkrat ne toliko radi stvarnosti izvajanj, kakor radi tega, ker je ta ali oni gospod znal tako — »fejst« povedati. Za dosego uspehov je pa treba predvsem v gospodarsko zaostalih krajih podrobnega in stvarnega dela z ljudstvom in med ljudstvom.

Tudi v slovenjgraškem in dravograškem političnem okraju obstoja precejšnje število živinorejskih in bikorejskih zadrug. Obstojajo — pa le bolj na papirju. Za vzdrževanje dobrih plemenjakov skrbijo danes lahko občine, za odbiro živine, za povzdigo in zboljšanje živinoreje pa so poklicane delujoče živinorejske zadruge.

Ko sem nedavno prvič razvil svoj načrt dela živinorejske zadruga v Slovenjgradu, sem naletel na precejšnje pomisleke. Vodstvo rodovnika in mlečna kontrola — to se pri nas ne bode obneslo! Če pa dobimo kako podporo, potem pa le upeljimo to novotarijo. Če ne gre, saj lahko zopet opustimo! Kako pa je bilo potrebno vpisovanje živine v rodovnik, o tem smo se prepričali že takoj prvi dan. Eno celo dopoldne smo hodili po hlevih, ocenjevali in zapisovali gg. Lobe, Schöndorfer in jaz in zapisali smo — celih 10 krav.

Pri marsikaterem dobrem združniku, članu marijadvorske živinorejske zadruga, smo našli v hlevih pretežno pingavce, pri drugih posestnikih pa mešanice vseh mogočih pasem.

»Pa je ta šeka, križanka boljša za mleko«, je ugovarjala marsikatera ženica. In smo ji povedali, da je mogoče po Mendelovem zakonu v prvem rodu taka šeka res boljša, v drugem zarodu pa dobimo navadno blago slabše kakovosti. Napredek, boljša donosnost, je nam zajamčena le v odbiri plemensko čiste ali plemensko sorodne živine.

Drug posebno preudaren posestnik, ki je kupil in prodal že mnogo živine, se je postavil na načelno stališče, da so čisti pingavci boljši, kakor naši domači beli marijadvorci. Tudi temu gospodu smo postregli s tehtnimi protidokazi.

Koroški deželni kulturni svet, ki gotovo ni toliko naklonjen domači slovenski marijadvorski pasmi, kot pingavcem, uradno ugotavlja:

Povprečna letna mlečnost krav marijadvorskih živinorejskih zadrug, katerih je na Koroškem 16, je bila leta 1927 2526 kg s 3.79% (96 kg na leto) tolašče; povprečna mlečnost krav pingavskih živinorejskih zadrug (torej rudečelisaste živine) v letu 1927 je bila le 2285 kg s 3.82% (87.30 kg na leto) tolašče. Večji del pingavskih krav je seveda bilo poleti na visokih planinskih pašnikih, kar povzroča deloma znižanje mlečnosti.

»Pa naši marijadvorci so sploh slabši za mleko; pogledjte sive montafonce!«, nas je zafrknil tretji živinorejec. Toda tudi temu posestniku smo na temelju točnih uradnih dokazil dokazali, da naša živina ni slabša od druge, da je treba izmed najboljšega izbrati

le najboljše in bomo tako prišli v desetih letih do prvovrstnega blaga.

Povprečna mlečnost desetih krav naše domače marijadvorske pasme graščine Höfl v St. Salvatorju znaša na leto 5250 kg, povprečna mlečnost osmih plemensko čistih marijadvorskih krav posestnika Eng. Voleriča v Althofenu pa znaša celo 5339 kg na leto. Uradno ugotovljenih primerov z nad 4000 l mlečnosti na leto pa je nad 20. Če pa pogledate bikce, ki jih je kupila naša zadruga od g. Robiča v Limbušu, boste videli, da le-ti glede zunanjosti, oblike, širokosti križa in ravnosti nog ne zaostajajo za montafonci.

Četrty posestnik je zopet ugovarjal: »Pa kaj nam bo mlečna kontrola? Zakaj nam je treba zvišati mlečnost pri naši živini? Saj še to mleko, ki ga imamo, komaj spravimo v denar.«

»Le počasi«, odvrnemo, »naš načrt je, da spravimo povprečno mlečnost marijadvorskih krav na 3000 l na leto. Ko bo enkrat toliko mleka, da bomo teleta lahko primerno vzrejali in dajali do pol leta in še dalje mleko, kajti vzreja je temelj vsega napredka v živinoreji; ko bo toliko mleka, da bomo lahko ustanovili v naših planinskih mestih Slovenjgradec, Šoštanj in Dravograd, ki pridobivajo vedno več veljave kot letovičarska mesta, mlekarne, prodajalne mleka in mlečnih izdelkov, potem lahko nehamo z našim delom. Do te dobe pa smo še daleč. Danes je v Ljubljani v vsaki ulici par mlekarn, prodajaln mleka. Tudi za našo lastno domačo rabo nam ne more biti vseeno, če redimo blago z 800 do 1000 l, ali 3000 l mleka na leto. To zadnje nam plača krmo trikrat boljše, kakor prvo.

Še se je našel posestnik, ki je ugovarjal, češ: »Pa kaj nam bo plemenska živina — marijadvorci, katere bomo vzgojili? Saj je ne bomo mogli prodati v južne banovine!« — In smo rekli: »Novi zakon predvideva izenačenje marijadvorcev s pomurci in v pomurskem rejskem okolišju so Srbi že čisto kupovali plemensko živino. Tudi pred

„Slov. Gospodar“ stane:

a) v Jugoslaviji:

Celoletno 32 Din.
Polletno 16 Din.
Četrletno 9 Din.

b) v inozemstvu:

Celoletno 64 Din.
Polletno 32 Din.
Četrletno 18 Din.

videvajo ukrepi seje ministrskega sveta z dne 11. dec 1930, da se bo odslej kupovala plemenska živina le pri nas doma in ne več v inozemstvu. Če bo pa le potreba, pa bomo zgolj radi zunanjih znakov tu in tam postavili kakšnega montafonskega plemenjaka. Pasmo iz temelja spreminjati nima pomena. Za to ni časa in tudi ne potrebe. Spremeniti je treba najprej le rejske pogoje. Sicer pa so naši marijadvorci, belo štajersko pleme radi finega prvovrstnega mesa najbolj iskano blago v banovini. To nam sporoča dunajski trg in se podobno izražajo italijanski trgovci, ki dosežajo z marijadvorci samo hvalo.

Iz teh navedenih razlogov smo se po dali v Slovenjgradcu na delo, na vzrejo in selekcijo domače živine, in nam sledi Mislinje z ustanovitvijo rodovniškega odseka Kmetijske družnice in upamo, da bodo podobno sklenile tudi Kmetijske družnice v Velenju in v Šoštanju in Živinorejska zadruga v Zavodnjem.

Potrebne tiskovine za vodstvo rodovnika in upeljavo mlečne kontrole je dobiti pri kmetijskem oddelku kr. banske uprave ali pri g. Wernigu, banovinskemu kmetijskemu uradniku, začasno pri okrajnem načelnstvu v Slovenjgradcu.

*

J. V.:

Pokončavanje sadnih škodljivcev.

(Nadaljevanje.)

Jabolčni zavijač (tortrix pomonella).

Baš v letošnjem letu se je slišalo s strani sadjerejcev kakor tudi kupovalcev sadja v naših krajih mnogo pritožb glede izredno črvicega sadja. To dejstvo je seveda neposredno vplivalo tudi na prodajno vrednost sadja samega. Kje ležijo vzroki črvicega sadja? Črvicega sadja n. pr. pri jablanah povzroča jabolčni zavijač, majhen metulček, približno enake barve kot je drevesno lubje. Jabolčni zavijač se že prikaže meseca junija in julija. Ko se samica spari, poleže na nezrele plodove jajčeca in sicer 20 do 30 in to najraje v muho ploda. Že po nekaj dneh izlezejo iz jajčec gosenice, ki se zarijejo v plod do peščiča, katerega razjedajo. Plod zaostaja v rasti in navadno predčasno odpade. Po nekaj tednih je gosenica dorastla, zapusti plod ter se večinoma spusti po nitki na zemljo, odkoder prihaja po daljnem razvoju preko debla zopet na drevo, ali pa si poišče že na deblu ugodna skrivališča pod raskavo skorjo, kjer se zabubi. Avgusta meseca se izleže metulček, ki skrbi takoj za razmnožitev drugega zaroda in poleže na dozorevajoče sadje zopet jajčeca, iz katerih se izležejo gosenice, ki gredo nemudoma na delo. Gosenice drugega zaroda so veliko nevarnejše, ker jih je mnogo več in ker oškodujejo že skoro dozorelo sadje. Te gosenice pa v velikem številu ne dorastejo na že dozorelem sadju in jih vsled tega prav lahko prenašamo v shrambe, kjer se le zapustijo sad, si poiščejo primerna skrivališča in se preko zime zabubijo. Gosenice pa, ki so že v sadovih na drevju dorasle, prezimujejo pod skorjo debel ter se zabubijo šele spomladi. Meseca junija ali julija izlezejo zopet metulčki in zgoraj navedeni proces se nadaljuje.

Januš Golec:

Guzaj.

Po proglašenju obsodbe se je sesedel Franc Guzaj na zatožno klop, zaihtel na glas, a se zravnil na opomin obeh stražarjev, paznikov, vstal, stopil krepko, zasadil svoj pogled v Klakočarce, stisnil pest in siknil pred izginom za vrati na hodnik v jetnišnico: »Prokleta, se bova še srečala, a tedaj bom jaz porotnik in sodnik!«

V zaporni celici in pobeg.

Obsodbe Guzaj nikakor ni pričakoval. Prepričan je bil, da je predsedel dva meseca v preiskovalnem zaporu več nego dovolj radi ženske zlobe in hudičeve maščevalnosti. Ko so se ponovno zaloputnila za njim vrata zaporne celice in je označil zaškrtni ključa izgubo svobode po nedolžnem za več nego 7 let, je vzklikelo v njem z vso pobesnelostjo, da bi bil pobil vse ter polomil, le da

bi zamogel ven iz ječe, da bi zadavil oba ženska zlodeja, ki sta mu pritisnila za celo življenje pečat zločinstva le zato, ker je bil prepošten za jarem nečistovanja. Škripal je z zobmi, klel, prisegal osveti in bil s pestjo po železnem križu, ki mu je branil ter zapiral pot v dir za samolastnim uničenjem vnebovpijoče krivične rabsodbe. Večurnemu najsrdečjšemu rabsajanju in divjanju ter razbijanju je sledila telesna utrujenost. Izbruhana telesna moč je zahtevala nadomestila s spanjem, ki je bilo sicer nemirno, a mu je vrnilo razsodnost ter zavest, da z glavo nikakor ne more skozi zid. Drugo jutro se je prebudil telesno umirjen; črv neugnanega pohlepa po najbolj krutem maščevanju se je oglasil v njem s podvojenimi ugrizi ter kriki. Sedel je na trdo ležišče, si podprl vročo glavo in se zamislil globoko ter na dolgo:

Treba je predvsem zagrabit nad vse kruto, nezasluzeno ter neusmiljeno zadevo pri pravem koncu. Njegov zagovornik je prijavil priziv, ki mu nikakor ne bo prinesel oprostitev ali znižanja

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskanice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Roroška c. 5

Cekov. račun

št. 10.602

Telefon interurb. št. 2113

Na češpljah najdemo takozvanega češpljevega zavijača (cydia funebrana). Tudi na češplji poleže ta škodljivec junija in julija meseca svoja jajčeca. Iz njih se zvale gosenice, ki se zavrtajo v plod češplje ter se okoli koščice preživljajo od češpljevega mesa. Gosenica se zabubi deloma na drevju v skrivališčih pod skorjo, deloma pa v zemlji, kamor se spusti po nitki.

Predpogoj uspešnega zatiranja teh nevarnih škodljivcev je, kakor smo že ponovno naglasili, čiščenje drevja v zimski dobi, odstranitev raskave skorje, katera nudi najsigurnejša skrivališča s pomočjo železnih krtacic in strgulj in končno zažiganje odpadlega lubja.

Škropljenje z močnejšimi karboliniji v zimski dobi. Opasanje drevja z lepljivimi drevesnimi pasovi »Rekord« skozi celo leto.

Pobiranje odpadlega in napadenega sadja po tleh ter čiščenje shramb, kamor spravljamo dozorelo sadje.

Škropljenje sadov v mesecu maju in juniju s škropili, ki vsebujejo arzenikove sestavine kot n. pr. »Olanigan« ali »Nosprasen« itd.

Predno preidemo na ostale drevesne škodljivce, bomo v prihodnjem članku opisali nekoliko vrst škropilnic, katere naj uporabljamo pri škropljenju sadnega drevja.

Dalje sledi.

Prekajeno svinjsko meso.

Svinjsko meso, katero se ne porabi sveže, se ohrani dolge mesece vžitno, ako se odimi in posuši. Da pa ostane res dobro in okusno vse leto, je treba upoštevati sledeče:

Za zakol določena žival naj bo pred klanjem lepo na miru, ker upliva razdraženost živali neugodno na trpežnost mesa. Kri namreč ne odteče po-

polnoma in ta zastala kri povzroči, da se meso ne drži. Nadalje je neobhodno potrebno, da se meso, ki smo ga določili za prekajenje, dodobra ohladi, še predno ga nasolimo.

Za nasoljenje mesa poznamo dva načina in sicer suho in mokro nasoljenje.

Za suho nasoljenje se vzame drobno zmleta sol, med sol pa pomešamo soliter (1 dkg na 1 kg soli), zmleti poper, par zmečkanih strokov česnja in par zmečkanih brinjevih zrn. S to mešanico se nadrgne vsak posamezni kos mesa, posebno pri kosteh. V gnjat se napravijo na notranji strani z noževo špico vbodi do kosti in te luknje se napolnijo s soljo. Kosi mesa se vložijo v čisto kad iz trdega lesa in sicer prav na gosto. Veliki kosi na dno, z malimi kosi se izpolnijo nastale praznine, in vmes med vrste se potrosi še nekoliko soli. Kad se prekrije s čisto plahto, da se meso ne napaši ali da kaka druga nesnaga ne more do njega, nato pa postavi na suh, zračen in primerno hladen prostor. Meso ne sme zmrzniti, ker sicer sol ne prodre skoz in skoz. Imeti kad z nasoljenim mesom na toplem, morda še celo v družinski sobi ali izbi, kjer se spi, je pa skrajno nesrametno in nezdruvo. Prvič se meso vsled toplote pokvari ali pozneje prav rado zasmrdi, in drugič se navzame meso vsega tega, kar človek izdihava in s potenjem izločuje. Vse to je že od zdravega človeka strupeno, kaj šele od bolanega, morda celo jetičnega. Tako z vsemi duhovi prepojeno meso ni okusno, še manj pa trpežno. Torej proč s to škodljivo navado!

Nasoljeno meso izloči čez nekaj dni sok ali zuro. Sedaj je treba meso preložiti, tako da pridejo spodnji kosi navrh. Odtočena zura se pa polije preko

Družinska pratika za leto 1931

s podobo Svete družine že dobite vsepovsod. Segajte pridno po njej, ker je res nekaj prav praktičnega. 1350

mesa. To prekladanje je treba izvršiti vsaki drugi dan. Čez 6 do 8 dni so manjši kosi že dovolj presoljeni, večji kosi pa rabijo do 20 dni. Dovolj presoljeni kosi se vzamejo iz kadi, na vsak kos se pritrdi dovolj močna zanjka iz trte ali motvoza (špage). Meso se pusti par ur prostoviseče na zraku, da se odteče mokrota ter osuši, nato pa ga obesimo v dim, kjer ga pustimo po velikosti posameznih kosov tako dolgo, da je dovolj prekajeno.

Prekajamo s toplim in s hladnim dimom. Vendar nas izkušnja uči, da je s toplim dimom bukovih drv povejano meso mnogo okusnejše ter čas prekajevanja krajši od onega s hladnim dimom.

Ko je meso dovolj odimljeno in posušeno, ga obesimo v suh zračen prostor, da se ohladi in presuši. Preprih pa meso izsuši in je tako meso manj okusno.

Spomladi, ko pridejo s toplejšimi dnevi tudi sitne muhe, se prekajeno meso natančno pregleda za morebitnimi sivimi ali celo sluzastimi mesti posebno pri kosteh, morebitna plesnoba se odstrani s čisto suho krpo, posamezne kose mesa pa zaveže v papirnato vrečko, tako da ne more nobena muha ali kakšna druga živalica do njega. Nato se tako zavarovano meso obesi na suh zračen in kolikor mogoče hladen ter temen prostor.

Istotako v papir zavito meso se pa tudi lahko vloži v suh in presejan bukov pepel, kjer je varno pred mrčesom in se drži sočno zelo dolgo.

Mokro nasoljenje mesa.

Vsaj 24 ur shlajene kose svinjetine nateri z enim delom določene soli, nato pa naloži prav na gosto v kad kakor pri suhem nasoljenju. Čez naloženo meso vlij toliko popolnoma hladne zure, da stoji zura preko mesa. Tretji dan podteži meso z desko in kamenjem, nato pa vsaki dan zuro odtoči in polij čez meso. Vsakih osem dni meso preloži, spodnje kose navrh in obratno. Čez 8 do 14 dni so mali kosi dovolj

Vsak mesec

Din 13.

bo plačal vsak kdor hoče brati zanimive spise

KARL MAYA

ki bodo za jesen in zimo izhajali vsak mesec en velezanimiv zvezek

po Din 13.

Naročajte

v Tiskarni sv. Cirila, Maribor, Koroška 5

nja kazni, pač pa ima sedaj še časa do polnomočja razsodbe par mesecev. Ko bo priziv zavrjen, ga bodo prepeljali iz Celja v kako kaznilnico, od koder bi bila izključena rešitev ali pobeg. Ako se hoče — ne — se mora maščevati, ne bo sedel nad 7 let, ampak mora izza objema štirih sten ven na svobodo kot divja zver v šume, kjer se bo opijanil z maščevalnimi naklepi. Pobeg je mogoč edino le od tod in tudi ne skozi trdo zamreženo okno, ampak od kod drugod. Treba bo zadeti na kako ugodno priliko izven zaporne celice. Predvsem ne sme zapraviti z divjanjem ter razsajanjem med pazniki dobrega glasu, katerega si je pridobil z mirnostjo med preiskavo. Sedaj, ko je obsojen, ga bodo začeli uporabljati za kaka pisarniška dela, pri katerih ne bo pazil nikdo s posebno pozornostjo nanj. Čakati — in zopet čakati, — le umirjenost mu bo prinesla svobodo — ključ do pri nebu, zemlji ter peklu zaprisežene osvete. Tako se je glasil zaključek Guzajevega prvega, drugega in vseh naslednjih razmišljanj, dokler mu ni sporočil

paznik ponudbe preiskovalnega sodnika, ako bi ne maral preganjati dolgega časa s službo zapisnikarja tukaj v jetnišnici. Kakor bi mu bil ponolel rešilni angel roko, se je oklenil te bilke upa, da bo prost pred odvedenjem v kaznilnico.

Skraja je prepisoval razne akte v svoji celici, ko se je prepričal sodnik o njegovi sposobnosti v pisavi, ga je klical vsako drugo popoldne v sobo pred jetnišnico, kjer je izpraševal one, ki so bili v preiskovalnem zaporu. Paznik ga je samo pripeljal v izpraševalno sobo, niti čakal ni nanj, ampak je moral sam poklicati stražo, ko je moral po opravljenem delu zopet nazaj v celico. Že nad en mesec je bil Guzajev Francelj sodni pisar. Priziva še ni bilo nazaj, sodba še ni bila pravomočna in še vedno je tičal v svoji obleki, kar je pomenilo glavno pomoč pri pobegu.

Prav meglenega popoldne ga je poslal preiskovalni sodnik iz izpraševalnice v uradno sobo v zgorajnem nadstropju okrožnega sodišča, odkoder bi mu naj prinesel zapisnik poprejšnjega dne iz tega in tega akta. Guzaj je šel po obsodbi